

פרשת חיי שרה

תשפ"ג

גיליון 137

א לעבטיגער שבת

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

לנצל את הטוב שבכל יום

אינו דומה נייר חלק - לנייר מחוק...

מחר - זה דחיה רחוקה מאוד

הרב החסיד ר' לוי יצחק בנדר (ספר דיבורי אמונה ד') היה מעודד בנועם שיחו על הנחיצות וההזדמנות של יום זה דייקא: הלשון מחר אינה בהכרח למחרת היום, כי מצינו גם "מחר" שפירושו "לעתיד" שהוא לעתיד לבוא, כלשון המובא בחז"ל (עירובין כב). "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם". כי תיבת "מחר" יש במשמעותה - עידן רחוק, דחיה רחוקה...

וכאשר האדם דוחה איזה עשייה דקדושה ל"מחר", ואינה מזדרז לעשותה היום - יכול להיות שפנימיות כוננתו היא דחיה לאחר זמן, ולא מחר כפשוטו... אסור לנו לעולם להשתמש עם ה"מחר", אלא כל יום לראות רק את היום הזה ולא יותר. להרגיל עצמנו לומר "היום" ולא "מחר".

הבה לא נרמה את עצמינו, האמירה "מחר", היא לא פעם דחיה לגמרי - דחיה מוחלטת... והשכל בזה: כי אם היום אני דוחה ואומר "מחר", על אחת כמה וכמה שמחר גם כן אומר "מחר", ואדחה ליום אחר ויותר רחוק, עד אין סוף. על כן צריך תמיד לומר "היום" ולא "מחר", כמו שאנו אומרים בזמירות של שבת: "ואם יצא חובת היום אשרי לו".

אם אפשר לעשותה היום למה נעשנה מחר?

ננצל את הטוב של כל יום בתורה, במצוות ובעשים טובים ובכל מלאכת עבודת הבורא, וכך נזכה להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, שיקויים בנו לאורך ימים ושנים את ה"בא בימים". אריכות ימים בשילוב ימים מלאים.

נעשה הכל - לא לדחות למחר, בכדי שלא נפסיד את הכל.

"אם תעזבני יום יומיים אעזבך" אומרים חכמינו, לא נדחה ולא נתמהמה, בל נהיה מאלו האומרים 'אם אפשר לעשותה מחר למה נעשנה היום', נשנה פתגם זה בהיפוכו: 'אם אפשר לעשותה היום למה נעשנה למחר', ננצל את היום, השעה והזמן שאנו עומדים בו, וכך הרווחים של ימי חיינו יהיו בידינו.

שירת הפרשה

"וַיִּאְבְּרֶהֶם זָקוֹן בְּיָמֵיהֶם"
יָמִים אֲרָכִים - מְלֵאִים וְשְׂלֵמִים.
יָמֵי חַיֵּי הָאָדָם מְדוּדִים וְסִפּוּרִים הֵמָּה
בְּכָל יוֹם עָלְיוֹ לְמַצֵּא בּוֹ אֶת הַתְּרָכָה וְהַמְעָלָה.
הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ נֶאֱמַר בְּתוֹבִים
לְמַלְאוֹת דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּדַבְרֵים נְאֻחִים.
הַדְּחִיָּה לְמַחֵר מִתְּחַבּוּלֵי הַיָּצָר בְּמִלְחָמָה
לְבָלֵי לְמַלְאוֹת חוֹבַת הַיּוֹם בְּעֶשְׂתָּהּ.

בפרשתנו אנו קוראים את הפסוק: "ואברהם זקן בא בימים". במדרש (ילקוט שמעוני כג) דורש על פסוק זה: 'ואברהם זקן בא בימים, זקן זה שקנה שני עולמים, יש לך אדם שהוא בזקנה, ואינו בימים, בימים ואינו בזקנה, אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה'.

כי גם אדם שחי שנים רבות, אם לא השלימם כראוי הוא נקרא 'זקן' - אך הוא לא 'בא בימים'. על אברהם אבינו - העידה התורה שכל ימיו היו מלאים, ולכן כתוב בו גם זקנה וגם ימים. מעשה אבות סימן לבנים - פסוק זה מלמדנו הוראה לימי חיינו, לנצלם כראוי. וכך הם דברי ה'זוהר' (נשא דף קכ"ג) - מובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (פ"ה): יש "טוב" הגנוז בכל יום, אך לטוב הזה יש גדר מבחוק, שהם כלל המניעות שלא נותנים לאדם להיכנס בו. אולם באברהם אבינו נאמר: "ואברהם זקן בא בימים" שכל ימיו היו שלמים, כי הוא נכנס לטוב הגנוז השייך לכל הימים. ומסיים שם: שגם אם האדם אינו ראוי לזה, אך ברצון וחשק להיכנס אל הטוב הגנוז, אזי אע"פ שעדיין לא זיכך עצמו כ"כ הוא זוכה, שיפתחו לו הטוב של הימים ולהיכנס אליהם.

היום ולא מחר!

'בליקוטי מוהר"ן' (רע"ב) מבאר ומחזק את האדם לנצל דייקא אותו היום ולא לדחותו למחר, וזה לשונו: "היום אם בקולו תשמעו (תהלים צ"ה), זה כלל גדול בעבודת השם, שלא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום, הן בעסק פרנסה והצטרכותו, צריך שלא יחשב מיום לחברו כמובא בספרים, וכן בעבודתו יתברך לא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום ואותו השעה, כי כשרוצים להיכנס בעבודת ה', נרמה לאדם כאלו הוא משא כבד, ואי אפשר לו לישא משא כבד כזו. אבל כשיחשוב שאין לו רק אותו היום, לא יהיה לו משא כלל, וגם שלא ידחה את עצמו מיום ליום, לאמור: מחר אתחיל, מחר אתפלל בכוונה ובכוח כראוי, וכיוצא בזה בשאר העבודות, כי אין לאדם בעולמו כי אם אותו היום ואותו השעה שעומד בו, כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי. וזהו: היום אם בקולו תשמעו, 'היום' דייקא, והבן".

ואפשר להסמיק לכך מאמר חז"ל: "ושבו יום אחד לפני יום מיתתך", שגם יום אחד של תשובה אמיתית יש בכוחה לכפר ולזכות את האדם ליום הדין, כדברי המפרשים. דזה מראנו כוחו של יום מהו!

יודו באותו יום בכדי שלא ייכתב...

ידוע היה החפץ חיים זצ"ל, בעבודתו: 'חשבון הנפש', כשיום יום היה עורך חשבון נפשו, ויודו על כל מה שהיה במשך היום. כששאלוהו פעם תלמידיו למה אין הוא יכול לדחות את החשבון הנפש של היום למחרת? השיב: הרי מובא בחז"ל, שבכל לילה כשנשמתו של האדם עולה למעלה נכתבים כל מעשיו, אולם אם האדם מתוודה ומתחרט על מעשיו הם נמחלים לו ואינם נכתבים בכלל, אם כך יוצא - שאם אמתין עד ליום המחרת, אף שאתודה ואתחרט הרי הם כבר כתובים, וגם אם ימחקו, הרי

פניני פרשה

"גר ותושב אנכי עמכם" (כג, ד)
הקדים בתיבת. "גר" יעויין בפרש"י ב' פירושים ע"כ. ואפ"ל ע"פ המובא בזוהר הק' (יתרו ס"ט) שבזמן שיתרו התגייר נחעלה כבוד השי"ת. כי עיקר התעלות והתגלות כבודו שהרחוקים יודעים ממנו ית' (ליק"מ י). והרי עיקר עבודתו של אברהם אבינו היה לקרב את הרחוקים ולהכניסם תחת כנפי השכינה שאירחם והודו וברכו להשי"ת. וזה מה שהתחיל בדבריו: "גר" שכוונתו בקבורת שרה במערת המכפלה - היא עבור התגלות כבוד השי"ת, שהאיר שם אור גדול, כמובא (זוהר חדש נח, ליק"מ י"ז) שמקום מערת המכפלה, הוא שער גן עדן, שדרך שם עולין כל הנשמות ואורו גדול מאוד.

"בכסף מלא יתננה לי" (כג ט)
אפ"ל בדרך רמז; דאם אדם מוציא הוצאות עבור מצוות הם חוזרים אליו, וכמובא עה"פ (דברים כד, ג): 'ולך תהיה צדקה', שהמעות שהאדם נותן לצדקה ולמצוות הוא בעצם נותן לו את זה. וזהו: 'ויתן לי'. ואפ"ל שלכך יש טעם של 'קדמא ואזלא' על 'כסף מלא' - שהמעות הולכים וחוזרים.

"ויקם שדה עפרון" (כג יז)
עפרון' רומז על עפרוריות - וכנאמר אצל הנחש שמשם שורש הרע 'ונחש עפר לחמו'. ו'בליקוטי הלכות' (תפילין ה מ): 'עפרון הוא בחינת עפר, בחינת הרע הנאחז ביסוד העפר, שהוא בחינת (ישעיה ס"ה): 'ונחש עפר לחמו, בחינת (בראשית ג) ועפר תאכל וכו', שהוא בחינת עצבות ועצלות וכבידות, הנמשך מהרע שבסוד העפר שהוא עיקר נשיכת הנחש כמו שאמר רבינו ז"ל על הפסוק ונחש עפר לחמו (סימן קפ"ט)'.
וזהו 'ויקם שדה', שגם בתוך הכבדות והקושי - בתוך העפרוריות, יש להכניס שם את ה'ויקם' - הצמיחה וההתעלות, וכדברי רש"י על 'ויקם' - 'תקומה הייתה לו'.

כן אפשר להוסיף: 'ויקם' שהתקומה היא ע"י שדה עפרון' שזורעים בשדה גרעינים קטנים - נקודות טובות - בתוך העפרוריות, ע"י ראית הטוב באה התקומה (וכמובא בליק"מ רפב). ובדברי ה'זוהר' שאברהם ראה בשדה זו את שער גן עדן.
"וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב" (כג יז)
מפירוט הכתוב שכל 'אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב' נוכל ללמוד הא המובא בזוהר (שמות ה'). שאם היו יודעים גדולתו של יעקב: 'הוא מלחמי עפרא תלת פרסי, קריב לקבריה'. ואפשר להוסיף "אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב" בגימטריא: 'הוא מלחמי עפרא תלת פרסי' (עם האותיות והתיבות), רמז לקדושה הגבוהה מסביב המערה.

